

Salon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä

Rakennus- ja ympäristölautakunta 19.04.2023 § 41
1163/14.06.00.02/2023

Valmistelija ympäristönsuojelupäällikkö Heidi Veck, heidi.veck@salo.fi, 02 778 7800

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnassa on vireillä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavan polttokelpoisen jätteen kuljetusjärjestelmää koskevan päätöksen valmistelu. Päätös koskee Auran, Kaarinan, Liedon, Marttilan, Paimion, kanta-Paraisten, Pöytyän, kanta-Ruskon, Salon, Sauvon ja Turun alueita, joilla polttokelpoiset jätteet kuljetetaan edelleen vuoden 1993 jätelain mukaisessa sopimusperusteisessa jätteenkuljetuksessa.

Lautakunnan on päätettävä siitä, siirrytäänkö polttokelpoisen jätteen kiinteistöittäisessä kuljetuksessa jätelain (646/2011) 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vai 37 §:n mukaiseen kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta pyytää Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan toimialueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten lausuntoa asiassa.

Jätelain (646/2011) 149.4 §:n mukaan kunnissa, joissa vuoden 1993 jätelaissa tarkoitettu järjestetty jätteenkuljetus hoidetaan sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena, on tarkasteltava jätteenkuljetuksen järjestämistä lain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella ja tehtävä asiassa päätös viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jätelaki tuli voimaan 1.5.2012, joten päätös olisi pitänyt tehdä viimeistään 1.5.2013 mennessä.

Lounais-Suomen alueen eri jätehuoltoviranomaiset ovat vuosina 2013–2021 tehneet polttokelpoisen jätteen kuljetuksista yhteensä kuusi kuljetusjärjestelmäpäätöstä siten, että kaikkien edellä mainittujen alueiden osalta polttokelpoisen jätteen kuljetusjärjestelmästä on päätetty kolme kertaa. Kaikista jätehuoltoviranomaisten päätöksistä on valitettu ja kaikki päätökset on hallintotuomioistuinten päätöksillä kumottu lainvastaisina. Turun hallinto-oikeus ja Korkein hallinto-oikeus ovat käsitelleet Lounais-Suomen alueen polttokelpoisten jätteiden kuljetusjärjestelmäasiaa yhteensä 11 päätöksessä.

Hallintotuomioistuinten päätösten seurauksena lautakunnan on tehtävä asiassa uusi päätös. Koska koko lautakunnan toimialueella on suoraan jätelain muutoksen (714/2021) nojalla siirryttävä bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen laissa annettujen siirtymäaikojen puitteissa, voi lautakunnan uusi päätös koskea vain polttokelpoisen jätteen kuljettamista.

Alueella, jolla kunta on järjestänyt polttokelpoisen jätteen kuljetuksen jätelain 35 §:n mukaisena kiinteistöittäisenä kuljetuksena, on kiinteistön haltijan luovutettava polttokelpoiset jätteet kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen jätelain 41.1 §:n mukaisesti. Jätehuollon toimivuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää on, että tätä luovutusvelvollisuutta noudatetaan, koska muussa tapauksessa jätteet eivät todennäköisesti päädy lain edellyttämällä tavalla asianmukaiseen käsittelyyn.

Kiinteistöjen kuulumista alueella järjestettyyn kuljetukseen on seurattu kuljetusyrittäjien jätelain 39 §:n perusteella toimittamien kiinteistöittäisiä kuljetuksia koskevien tietojen perusteella, jotka viranomaisen on merkittävä ylläpitämäänsä jätelain 143 §:n mukaiseen ns. kuljetusrekisteriin.

Kokonaisuudessaan kuljetusrekisterissä oli kuljetustietoja vailla olleita asuinrakennuksia vuonna 2018 sopimusperusteisella alueella noin 12 800 eli 17,5 % asutuista asuinrakennuksista ja kunnan järjestämän kuljetuksen alueella noin 490 eli 1,5 % asutuista asuinrakennuksista.

Viranomaisen rekisteritietojen mukaan velvollisuutta luovuttaa jätteet alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen kuljetukseen laiminlyödään selvästi enemmän alueilla, joilla kuljetuksen järjestäminen on jätetty kiinteistön haltijan järjestettäväksi.

Jätekuljetusten seuranta ja valvonta ovat kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa järjestelmällisemmin ja luotettavammin järjestettävissä, koska kaikki kuljetuksia koskevat tiedot ovat keskitetyksi ja ajantasaisina jätehuolto- ja valvontaviranomaisten käytössä kuljetusyrittäjien toimiessa suoraan LSJH:n toimeksiannosta ja kiinteistön haltijoiden ollessa suorassa asiakassuhteessa LSJH:n kanssa. Tässä järjestelmässä viranomaisilla on huomattavasti paremmat edellytykset seurata kuljetuksia ja jätevirtoja ja niiden kulkeutumista kiinteistöiltä niille osoitettuihin käsittelypaikkoihin sekä puuttua mahdollisiin laiminlyönteihin.

Sopimusperusteisessa kuljetuksessa viranomaisten tiedonsaanti on ollut sen sijaan epävarmaa ja puutteellista. Seurantaan varten tarvittavien tietojen puutteiden ja viiveiden vuoksi kuljetuksissa mahdollisesti tapahtuvat laiminlyönnit ja rikkeet jäävät helpommin viranomaisilta huomaamatta ja laiminlyönteihin puuttuminen haittojen ehkäisemiseksi voi olla myöhäistä.

Mitä enemmän kiinteistöjä on kuljetusjärjestelmän ulkopuolella, sitä suurempi on riski, että jätteitä käsitellään hallitsemattomasti itse tai hylätään ympäristöön. Kun jätteitä poltetaan kiinteistöillä voi siitä aiheutua savu- ja hajuhaittoja sekä ilmanlaadun heikkenemistä ainakin paikallisesti. Polttokelpoisia jätteitä jätetään säännöllisesti myös muualle ympäristöön ja aluekeräyspisteisiin, jotka on tarkoitettu yksinomaan kierrätettäville jätteille tai aluekeräysjärjestelmään kuuluville kiinteistöille. Tästä aiheutuu ympäristön roskaantumista, maiseman epäviihtyisyyttä ja myös haittaa kierrätyskelpoisen jätteen kierrättämiselle.

Valmistelijan ehdotus:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää lausua polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä seuraavasti:

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii Salossa jätelain valvontaviranomaisena eli valvoo jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Valvontaviranomaisen kannalta keskeistä kuljetusjärjestelmässä on, että sen toimintaa voidaan valvoa, niin kuin jätelaki edellyttää.

Tällä hetkellä valvontaviranomainen ei saa ajantasaista tietoa jätehuoltoon liittymättömistä kiinteistöistä, koska jätehuoltolautakunnan asiakasrekisteri ei päivity reaaliajassa vaan jätteenkuljettajien toimittamilla tiedoilla neljä kertaa vuodessa. Salon kaupungin alueella jätteitä kuljettaa monta eri yritystä ja nykyisillä valvontaresursseilla omatoiminen asiakkuuksien selvittäminen on täysin mahdotonta. Niinpä valvonta perustuu yksittäisten kiinteistöjen valvontaan, yleensä naapurin ilmoittamana. Tästä seuraa, että Salossa on mahdollista olla kokonaisia asuinalueita, joissa jätteenkuljetusta ei ole järjestetty niin kuin jätelaissa säädetään.

Omatoiminen käsittely on pahimmillaan jätteiden polttamista tai hautaamista maahan.

Jätehuollon valvontatehtäviä helpottaisi huomattavasti, kun koko Salon alue olisi kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piirissä ja asiakastiedot vain yhden rekisterinpitäjän ylläpitämiä ja ajantasaisia.

Toinen huomattava seikka nykyisen järjestelmän jatkumisessa on, että jätelain mukaan erilliskerättävien jätteiden eli biojätteen, pienmetallin ja pakkausjätteiden osalta jätteenkuljetuksessa siirrytään joka tapauksessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Tämä tekee kokonaisuudesta erittäin sekavan ja asiakkaan kannalta vaikeasti hallittavan. Yhden luukun periaatteella järjestettävä asukkaan jätehuolto olisi myös kaupunkilaisen etu.

Esittelijä	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja
Päätösehdotus	<p>Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää antaa Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle valmistelun mukaisen lausunnon polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä.</p> <p>Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.</p>
Päätös	<p>Ralf Hellsberg ehdotti Mika Sarholan ja Asko Määttäsen kannattamana seuraavaa:</p> <p>Salon kaupunginvaltuusto on antanut Lounais-Suomen Jätehuoltolautakunnalle 15.4.2013, 24.4.2017 ja 18.5.2020 sekä Salon kaupunginhallitus lausunnon 3.4.2023, joiden mukaan se haluaa jatkaa jätteenkeräyksen järjestämistä kiinteistön haltijan järjestämänä. Tähän linjaan ei ole syytä tehdä muutosta.</p> <p>Asiassa tehdyn yritysvaikutusten arvioinnin mukaan kunnan järjestämänä voi järjestelmästä koitua sekä hyötyjä että haittoja eri kokoluokan yrityksille. Ei kuitenkaan voida sivuuttaa jo toteutuneita tilanteita, joissa kilpailutuksen myötä urakka on päätenyt kansainväliselle jättyhtiölle, tai ensimmäisessä kilpailutuksessa hintoja polkenut ja konkurssiin ajautunut yhtiö aiheutti järjestäjälle jopa puolen miljoonan lisäkustannukset. Tulee huomioida, että toimialan muut yritykset ovat näissä tapauksissa auttaneet kunnallisia jäteyhtiöitä laaja-alaisesti, jotta kuntalaisten jätteet ovat saatu kuljettua ja huoltovarmuus taattua. Huoltovarmuuden kannalta on myös tärkeää, että jätehuollon toimijoita on useita ja eri kokoisia, vrt. AKT:n lakko.</p> <p>Toimiala on tuonut jätehuoltoon liittyneissä lausunnoissa ja kannanotoissa esiin näitä riskejä, jotka nyt ovat alkaneet realisoitua, jo pitkän aikaa.</p> <p>Viimeisin jätelain muutos tuo bio- ja pakkausjätteen keräämisen kunnan järjestettäväksi. Biojätettä on lain mukaan kerättävä vähintään 10 000 asukkaan taajamissa. Jo biojätteen keräämisen määräysten ulkopuolelle jää siis esimerkiksi suurin osa Salosta, ainoastaan keskustaajaman ylittäessä rajan. Muutoksen vaikutus ei näin ollen ole niin laaja, että sen tulisi vaikuttaa polttokelpoisen jätteen kuljettamisen järjestämiseen.</p> <p>Kuntayhtiön järjestämä kuljetusjärjestelmä ei takaa, etteikö eri jakeita ajaisi eri yhtiöt ja autot ja, eikä sillä näin ollen ole liikennemäärissä mitattuna merkittävää vaikutusta verrattuna kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen.</p> <p>Kuljetusyrietykset toimittavat kvartaaleittain viranomaiselle eli Lounais-Suomen Jätehuoltolautakunnalle jätteenkuljetuksista tiedot, joten viranomaisella on kaikki tiedot saatavilla kiinteistöistä. Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan tulee selvittää yhdessä kuntien viranomaisten</p>

kanssa tiedot liittymisasteesta. Viranomaisten on tehtävä toimenpiteet näille kiinteistöille, joissa ei ole toimivaa jätteenhuoltoa. On muistettava, että tämä on viran-omaisten vastuulla olevaa työtä, ei kuljetusyritysten.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta on 18.3.2021 tehnyt päätöksen kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän käytöstä nyt käsiteltävänä olevalla alueella. Tuota lautakunnan tekemää päätöstä ei ole syytä muuttaa. Nykyisen Jätelain mukaan on olemassa kaksi kuljetusjärjestelmä-vaihtoehtoa: kiinteistön haltijan sekä kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Kummatkin näistä ovat yhdenvertaisia ja lakiin perustuvia.

Esitys kuuluu siis, että Salo säilyttää polttokelpoisen jätteen kuljetusjärjestelmässä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen.

Puheenjohtaja tiedusteli voiko lautakunta hyväksyä Ralf Hellsbergin ehdotuksen yksimielisesti.

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi yksimielisesti Ralf Hellsbergin ehdotuksen.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Tiedoksianto

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta